

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT

ESTONIAN INSTITUTE
OF ECONOMIC RESEARCH

Rävala 6 19080 Tallinn Estonia tel +372 681 4650 fax +372 667 8399 E-mail eki@ki.ee

Eesti alkoholiturg 2003. aastal

Tallinn
Aprill 2004

Vastutav täitja: Kiira Martens

Eesti Konjunkturiinstituut

Rävala 6 19080 Tallinn

tel 646 6438

e-mail: eki@ki.ee

<http://www.ki.ee>

Copyright © Eesti Konjunkturiinstituut

Sisukord

Tootmine	4
Väliskaubandus	6
Tarbimine	14
Hinnad siseturul	16
Kokkuvõte	18

EESTI ALKOHOLITURG 2003. AASTAL

TOOTMINE

2003. aastal toodeti ESA andmetel Eestis 16,7 mln liitrit viina, likööri- ja muid kangeid alkohoolseid jooke, 3,45 mln liitrit rektifitseeritud etanooli (piiritust), 2,8 mln liitrit puuvilja- ja marjaveine, 5,13 mln liitrit segatud lahjasid alkohoolseid jooke, 5,6 mln liitrit siidrit ja 103,7 mln liitrit õlut. Võrreldes eelneva aastaga, kasvasid toodangu mahud kõigis tootegruppides. Enam suurenesid siidri ja lahjade segatud alkohoolsete jookide tootmismahud, vastavalt 65% ja 50,4%. Kangete alkohoolsete jookide toodangu maht kasvas, kuid kasvutempo aeglustus eelmise aastaga võrreldes. Kangeid alkohoolseid jooke toodeti 2003. aastal 16,4% rohkem kui 2002. aastal (eelneva aasta kasv 24%). Aeglustus rektifitseeritud etanooli (piirituse) tootmise kasv, mis suurenes vaid 6,4%, kusjuures 2002. aastal kasvas piirituse toodangu maht 1/3 võrra. Puuvilja- ja marjaveinide tootmismahud suurenesid 25%. Õlle tootmine oli 2003. aastal 1,1% suurem aastatagusega võrreldes.

Tabel 1

Alkohoolsete jookide tootmine Eestis 2001-2003*
(ESA andmetel, mln liitrites)

	2001	2002	2003	Muutus +,-	
				2003/2002, mln l	2003/2002 %
Rektifitseeritud etanool	2,41	3,24	3,45	0,21	6,4
Kanged alkohoolsed joogid	11,53	14,35	16,70	2,35	16,4
Puuvilja- ja marjaveinid	3,04	2,24	2,80	0,56	25,2
Õlu	101,52	102,60	103,69	1,09	1,1
Lahjad segatud alkohoolsed joogid	3,06	3,41	5,13	1,72	50,4
Siider	3,20	3,39	5,60	2,21	65,1

*2001.a; 2002.a – ESA kvartalibülletään Tööstus ja 2003.a – ESA kiirstatistika andmed (laiendatud suuremale valimile)

ESA andmed näitavad, et **kangete alkohoolsete jookide** tootmine kasvas 2003. aastal 16,4%, mis on mõnevõrra aeglasem 2002. aastaga võrreldes. Toodangu mahu kasv toimus nii sise- kui välisuru suurema nõudluse tulemusel, kuid eksport arenes siseturumüügist kiiremini. Nii nagu 2002. aastal, kasvas ka vaadeldaval aastal nii maitsestatud viina (+20%) kui maitsestatud viina (+3%) tootmine. Siseturu müügis kasvas kiiremini maitsestatud viina müük (+28,1%), maitsestatud viina müüdi siseturule 18,3% rohkem kui eelneval aastal. Liköör oli teiseks kangeks alkohoolseks joogiks, mille tootmine suurenes (+11%), konjaki tootmine püsis enam-vähem eelmise aasta tasemel (-0,18%). Varasemast vähem toodeti viskit (-18%), džinni (-7%), rummi tootmine vähenes koguni 65%. Kohalikule turule müüdi 64% Eestis toodetud viinast, 65% liköörist, 56% viskist ja 96% džinnist.

2003. aastal püsis alkoholitoodangu struktuur enam-vähem sama, mis 2002. aastal. Kangete alkoholsete jookide tootmise struktuuris püsis esikohal viin, moodustades 85,6% (2002.a 84%), osatähtsuseks teiseks tooteks oli liköör, mis moodustas 9% toodangust. Teiste jookide osakaal toodangus püsis varasemal tasemel.

Eesti kange (alla 80%) alkoholi turuliidriks on endiselt AS Liviko, kes toodab rohkem kui poole nende jookide toodangust (2003.a 54%, 2002.a. 52%), 1/5 toodangu mahust kuulub AS-le Ofelia. Võrreldes eelneva aastaga vähenes kangete alkoholsete jookide tootmises AS Onistari osakaal (2003. a 17%, 2002.a 22%). AS Liiwi Heliis osatähtsus kangete alkoholsete jookide toodangus jäi eelmise aasta tasemele (9%). AS Viru Joogid, kes on väike kange alkoholi tootja, vähendas oma tootmist rohkem kui poole võrra.

2003. aastal oli **rektifitseeritud etanooli (piirituse)** toodangu mahu kasv oluliselt aeglasem kui 2002. aastal. Kui eelneval aastal suurenes piirituse tootmismahut 1/3 võrra, siis vaadeldaval aastal toodeti piiritust vaid 6,4% rohkem kui 2002. aastal.

Õlut toodeti 2003. aastal ESA andmetel 1% rohkem kui 2002. aastal. Õlle tootmist on suurendanud välisturu nõudlus, mis kasvas oluliselt võrreldes eelneva aastaga. Ettevõtete andmetel toimus tootmismahutade kasv kangete (kangusega üle 6%) õlledel arvel ning nende osatähtsus nii tootmises kui müügis siseturule suurenes ligi 2%. Tervikuna müüdi õlut siseturule 9% vähem 2002. aastaga võrreldes, selle põhjuseks oli jahedam suvi ning lahjade õlledel tootmise ja müügi vähenemine. Kohalikul turul realiseeriti 89% kodumaisest õlletoodangust (2002.a 93%).

Suuremateks õlletootjateks Eestis olid jätkuvalt AS Saku Õlletehas ja AS Tartu Õlletehas, kuid nende osakaal õlle kogutootmises vähenes, võrreldes eelmise aastaga (2003.aastal kokku 76%, 2002.a 80%). Kahe juhtiva tootja osakaalu vähenemine toimus AS Saku Õlletehase arvelt, kelle osakaal tootmises langes 47%-lt 2002. aastal kuni 44%-ni 2003. aastal, mida võib seostada plastikpakendis odavama klassi õlledel populaarsusega. AS Tartu Õlletehase tootmismahut moodustas ligi 1/3 Eesti õlletoodangust. Õlle tootmismahut kasv toimus väiksemate edukate tootjate arvel.

Lahjade segatud alkoholsete jookide tootmine suurenes ESA andmetel 2003. aastal 50,4% võrreldes eelneva aastaga. Lahjade alkoholsete jookide toodangu mahu kasv oli tingitud nii sise- kui välisturu suuremast nõudlusest. Selle tootegrupi müük siseturule suurenes 2003. aastal 47% ning müük välisturule suurenes 67%, mis on suurem kasv kui teistel alkoholsetel jookidel. Lahjade segatud alkoholsete jookide tootmises püsis esikohal AS Tartu Õlletehas, kuid tema osakaal toodangus vähenes 84%-lt 2002. aastal kuni 79%-ni 2003.aastal. Suuruselt teiseks lahjade alkoholsete jookide tootjaks oli AS Saku Õlletehas, kelle turuosa suurenes 12%-punkti eelmise aastaga võrreldes (2003. a 18%, 2002.a 6%). Eelneval aastal teisel kohal olnud AS Õsel Foodsi tootmine vähenes 68%, mis on tingitud ettevõtte ühinemisega AS-ga Tartu Õlletehas ning mittealkoholsete jookide tootmise koondamisega AS-i Õsel Foods tehases. 2003. aastal alustas lahjade alkoholsete jookide tootmist AS Onistar ning tema osakaal nii tootmises kui müügis siseturule ulatus 1%-ni. Mõnevõrra rohkem tootis selle grupi tooteid

AS Viru Joogid. Nii nagu eelneval aastal müüdi ka 2003. aastal valdav osa lahjadest alkohoolsetest jookidest siseturule. Kuigi siseturule müüdud kogused olid varasemast suuremad, vähenes nende osakaal kogumüügis 95%-lt 2002. aastal kuni 89%-ni 2003. aastal.

ESA andmetel toodeti Eestis 2003. aastal **siidrit** 65% rohkem kui eelneval aastal, mis näitab, et siidri tootmine kasvas teistest alkohoolsetest jookidest kiiremini. Eelmisel aastal oli siidri tootmises kaks juhtivat ettevõtet AS Tartu Õlletehas ja AS Saku Õlletehas, kuid suurema toodangu kasvu (72%) saavutas AS Saku Õlletehas. AS Tartu Õlletehas, kes on senini olnud suurimaks siidritootjaks, suurendas 2003. aastal oma tootmiskahtu 7% 2002. aastaga võrreldes. Osatähtsusest siidri kogutoodangus olid mõlemad ettevõtted võrdsed, moodustades 33% siidri tootmisest. Suuruselt kolmandaks siidritootjaks Eestis oli AS Ösel Foods, kelle tootmiskahtud kasvasid 2003. aastal 18% 2002. aastaga võrreldes ning osatähtsus siidri kogutoodangus ulatus 29%-ni (2002. a 21%). Siidri tootmist suurendas ka AS Nigula Õlu, kelle osakaal siidri kogutoodangus kasvas 3%-lt 2002. aastal kuni 7%-ni 2003. aastal. Nii nagu eelneval aastal müüdi ka 2003. aastal valdav osa (83%) toodangust kohalikule turule.

Puuvilja- ja marjaveinide tootmine suurenes ESA andmetel 2003. aastal ligi 1/4 võrra eelmise aastaga võrreldes, ulatudes 2,8 mln liitrini. Eestis kasutatakse kahte veinivõtmise tehnoloogiat: üks nendest on traditsiooniline käärivõtmise meetod ja teiseks on kiirtehnoloogia. Eesti Veinivõtmijate Liidu andmetel valmistatakse kodumaistest marjadest naturaalseid puuvilja- ja marjaveine, ostetud kontsentratsioonidest toodetakse veine kiirtehnoloogia alusel, samuti toodetakse ka kangestatud veine. Eesti suurimateks veinivõtmijateks on AS Võhu Vein, AS Linda Nektar, AS Põltsamaa Felix, AS Valtu Vein, AS Karme, AS Tarco Vein, AS Nurga ja AS Tallinna Karastusjoogid.

VÄLISKAUBANDUS

ESA väliskaubandusandmed näitavad, et 2003. aastal jätkus alkohoolsete jookide ekspordikäibe kasv ning see oli suurem kui impordikäibe kasv. Kuigi eksport kasvas kiiremini, püsis väliskaubandusbilanss endiselt negatiivne ning 2003. aastal ületas import ekspordi 2,5 korda (2002. aastal 3,5 korda). Välisurule müüdavatest alkohoolsetest jookidest olid esikohal viin ja liköör ning impordis konjak (brändi), viski ja viin.

Alkohoolsete jookide **eksport rahalises väärtuses** oli 2003. aastal 274 mln krooni, eelneval aastal oli see 189 mln krooni (tabel 2). Alkohoolsetest jookidest eksporditi enam kangusega alla 80% alkohoolseid jooke ning nende ekspordikäive kasvas rohkem kui 1/3 võrra, moodustades 53% kogu ekspordi väärtusest. Kõige kiiremini kasvas õlle ekspordikäive (+70%), ulatudes 99 mln kroonini (2002. a 58 mln krooni). Suurenes ka muude käärivõtmise jookide ja etüülalkoholi kangusega >80% ekspordikäive, vastavalt 38% ja 27%.

ESA andmetel ainsaks tootegrupiks, mille rahaline eksport vähenes, oli viinamarjavein (-39%). Ekspordikäibe languse põhjustas 2003. aastal toimunud suurtes kogustes, kuid väga madala hinnaga Ungari viinamarjaveini väljavedu (re-eksport) Läti.

Koguseliselt suurenes 2003. aastal kõikide alkohoolsete jookide eksport. Teisest oluliselt enam suurenes muude kääritatud jookide (+67%) ja õlle (+61%) müük välisurule. Kangeid alkohoolseid jooke (kangusega alla 80%) eksporditi 35% rohkem kui 2002. aastal. Neist eksporditi kõige enam viina (74%), liköörid moodustasid 11% selle tootegrupi ekspordikogusest ja muud joogid 14%. Etüülalkoholi (kangusega üle 80%) müüdi välisurule ligi 1/4 võrra rohkem kui eelneval aastal. Nii nagu varemgi, olid peamisteks Eesti alkohoolsete jookide ekspordimaadeks Balti riigid. Läti ja Leedu olid olulisemateks ekspordiriikideks kõigis tootegruppides. Teistesse Baltimaadesse müüdi 85% eksporditud õllest, kangete (alla 80%) alkohoolsete jookide ekspordis moodustasid Balti riigid 71%. Viina müügis välisurule oli esikohal Leedu, kuhu müüdi 47% viina ekspordikogusest. Läti müüdi 34% eksporditavast viinast, seda oli 11%-punkti vähem kui eelmisel aastal. USA osatähtsus viina koguselises ekspordis suurenes 13%-lt 2002. aastal kuni 15%-ni 2003. aastal. Leetu müüdi ka valdav osa (95%) muid kääritatud jooke. Piirituse ekspordist läks 96% Läti, 3% Soome ja 1% Iisraeli.

ESA andmetel suurenes 2003. aastal alkohoolsete jookide **import rahalises väärtuses** ligi 25 mln krooni, ulatudes 693 mln kroonini (2002. a 668 mln kroonini). 2002. aastaga võrreldes suurenes 1/4 võrra õlle ja piirituse import, kangete (kuni 80%) alkohoolsete jookide import kasvas 3% ning viinamarjaveinide impordikäive suurenes 5%. Teiste alkohoolsete jookide impordikäive vähenes, kusjuures muude kääritatud jookide rahaline import kahanes 24%, vermuti import 12%. Impordikäibe struktuur oli enam-vähem sama, mis 2002. aastal. Vaadeldaval aastal moodustasid 1/3 impordist viinamarjaveinid, 1/3 kanged (kuni 80%) alkohoolsed joogid ja 1/3 teised alkohoolsed joogid.

2003. aastal kasvas ESA andmetel kõige enam õlle koguline import (+52%). Muudest jookidest suurenes sissetoodava piirituse kogus 34%, kangete alkohoolsete jookide (kuni 80%) import suurenes 15% (2002.a +10%). Vaatamata viinamarjaveinide impordikäibe olulisele langusele, suurenes nende koguline import 7%. Vähenesid vermuti (-16,5%) ja muude kääritatud jookide (-25%) impordikogused.

Suurimateks **õlle** impordimaadeks olid Soome ja Ukraina. Soome püsis küll esikohal, kuid tema osakaal õlle koguimpordis vähenes oluliselt (2003.a 31%; 2002.a 52%). Vaadeldaval aastal kasvas hoogsalt Ukraina osatähtsus, mis jõudis Soomega peaaegu võrdsele tasemele (2003.a 30%, 2002. aastal 19%). Ukrainast pärit plastpudelites õlled võitsid 2003. aastal jõudsalt turgu. Osatähtsuselt kolmandaks õlle impordiriigiks oli Läti ning tema osatähtsus ulatus 2003. aastal 13%-ni.

Soome oli esikohal ka **piirituse** impordis, kuid ka siin vähenes tema osatähtsus 7%-punkti võrra 2002. aastaga võrreldes (2003.a 63%; 2002.a 70%). Piirituse sisseveol järgnesid Soomele USA ja Prantsusmaa ning nende osatähtsus ulatus vastavalt 17% ja 11%-ni.

Muud kääritatud joogid olid kolmandaks grupiks, mille sisseveol oli Soome esikohal. Sealjuures olid need ka ainsaks alkohoolsete jookide grupiks, kus Soome impordi osatähtsus kasvas võrreldes eelneva aastaga (2003.a 53%; 2002.a 48%). Muude kääritatud jookide impordis vähenes 7%-punkti võrra Bulgaaria osatähtsus. Teiste riikide osakaalud olid enam-vähem samad mis 2002. aastal.

Tabel 2

Alkohoolsete jookide rahaline põhieksport ja -import ning
eksporti- ja impordihinnad 2001-2003

	Hind, kr/l			Summa, tuh kr			
	2001	2002	2003	2001	2002	2003	2003/02 +/- %
EKSPORT							
Õlu	3.80	3.97	4,20	64333,0	58106,8	98895,0	70,2
Viinamarjavein	40.65	20.70	11.58	363,0	460,1	280,9	-38,9
Vermut	120.30	x	x	4,0	0,0	0,0	x
Muud kääritatud joogid	9.82	9.55	7.91	8465,0	9039,4	12494,0	38,2
Etüülalkohol kangusega >80%	7.23	10.40	10.73	6663,0	13217,5	16782,0	27,0
Kanged alkohoolsed joogid kangusega kuni 80%	20.26	24.76	24.75	67369,0	108185,5	145753,8	34,7
EKSPORT KOKKU	x	x	x	147197,0	189009,3	274205,9	45,1
IMPORT							
Õlu	9.30	8.06	6,65	65891,0	83778,0	105053,3	25,4
Viinamarjavein	29.93	30.77	30,31	198243,0	218471,9	229983,0	5,3
Vermut	26.71	27.15	28,67	12043,0	11870,5	10467,8	-11,8
Muud kääritatud joogid	11.36	12.33	12,45	94726,0	99140,4	75085,7	-24,3
Etüülalkohol kangusega >80%	10.24	9.83	9,25	27178,0	41801,1	52546,3	25,7
Kanged alkohoolsed joogid kangusega kuni 80%	57.04	56.75	51,0	194604,0	213433,5	220267,7	3,2
IMPORT KOKKU	x	x	x	592685,0	668495,4	693403,8	3,7

Tabel 3

Alkohoolsete jookide koguseline põhieksport ja -import 2001-2003
(1000 liitrit, ESA andmed)

	2001	2002	2003	2003 /2002 %
EKSPORT				
Õlu	16922,0	14648,4	23547,0	60,7
Viinamarjavein	9,0	22,2	24,3	9,46
Vermut	0	0	0	0
Muud kääritatud joogid	862,0	946,9	1579,8	66,8
Etüülalkohol kangusega üle 80%	1019,0	1270,3	1564,0	23,1
Kanged alkohoolsed joogid kangusega kuni 80%	3325,0	4369,2	5888,0	34,8
IMPORT				
Õlu	7086,0	10397,7	15804,0	52,0
Viinamarjavein	6623,0	7100,3	7586,7	6,8
Vermut	451,0	437,2	365,2	-16,5
Muud kääritatud joogid	8339,0	8040,0	6028,6	-25,0
Etüülalkohol kangusega üle 80%	2950,0	4254,4	5678,4	33,5
Kanged alkohoolsed joogid kangusega kuni 80%	3412,0	3761,0	4318,7	14,8

Tabel 4

Kangete alkoholsete jookide koguseline põhieksport ja -import 2001-2003
(1000 liitrit, toodetele märgitud alkoholisisaldusega, ESA andmed)

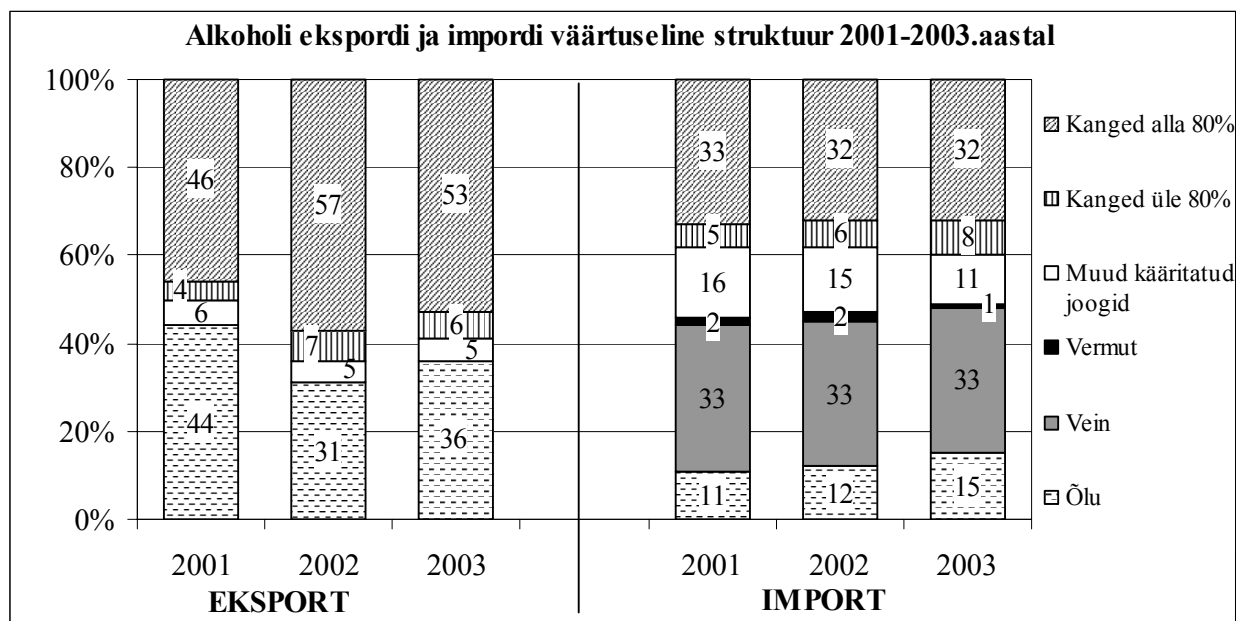
	2001	Struktuur 2001, %	2002	Struktuur 2002, %	2003	Struktuur 2003, %
EKSPORT						
Kokku kanged alk.joo- gid kangusega alla 80%	3325,0	100	4369,2	100	5888,0	100
sh konjak ja brändi	20,0	1	32,2	1	27,6	0
viski	51,7	2	50,6	1	39,0	1
rumm	1,2	0	0	0	3,54	0
džinn	8,5	0	7,1	0	11,0	0
viin	2391,0	72	3162,0	72	4345,1	74
liköör	508,1	15	605,6	14	649,5	11
muud	344,5	10	511,7	12	812,2	14
IMPORT						
Kokku kanged alk.joo- gid kangusega alla 80%	3412,0	100	3761,0	100	4318,7	100
sh konjak ja brändi	1153,9	34	1211,0	32	1395,1	32
viski	636,6	19	596,8	16	582,3	13
rumm	148,8	4	163,0	4	161,5	4
džinn	86,8	2	96,0	3	100,6	2
viin	330,2	10	383,4	10	547,9	13
liköör	362,0	11	460,0	12	397,5	9
muud	693,6	20	850,8	23	1133,8	26

Tabel 5

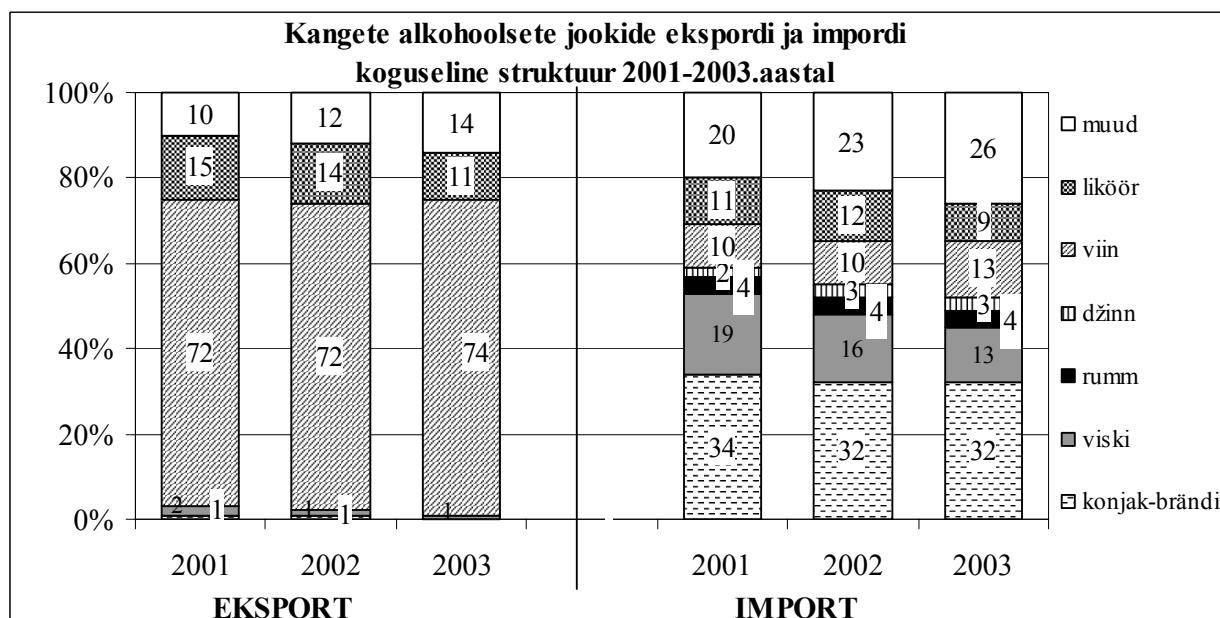
Alkoholsete jookide ekspordi struktuur riigiti, %

Õlu	Etüülalkohol kangusega üle 80%	Kanged alkohoolsed joogid kangusega kuni 80%	Muud kääritatud joogid
1998-14282 tuh l	1998-2593 tuh l	1998-652 tuh l	1998-970 tuh l
1999-17465 tuh l	1999-2 tuh l	1999-703 tuh l	1999-478 tuh l
2000-16058 tuh l	2000-163 tuh l	2000-1605 tuh l	2000-47 tuh l
2001-16922 tuh l	2001-1019 tuh l	2001-3325 tuh l	2001-862 tuh l
2002-14648 tuh l	2002-1270 tuh l	2002-4369 tuh l	2002-947 tuh l
2003-23547 tuh l	2003-1564 tuh l	2003-5888 tuh l	2003-1580 tuh l
Läti 62	Läti 96	Leedu 39	Leedu 81
Leedu 23	Soome 3	Läti 38	Läti 14
Ukraina 10	Iisrael 1	USA 12	Teised 5
Soome 4		Soome 7	
Teised 1		Teised 4	

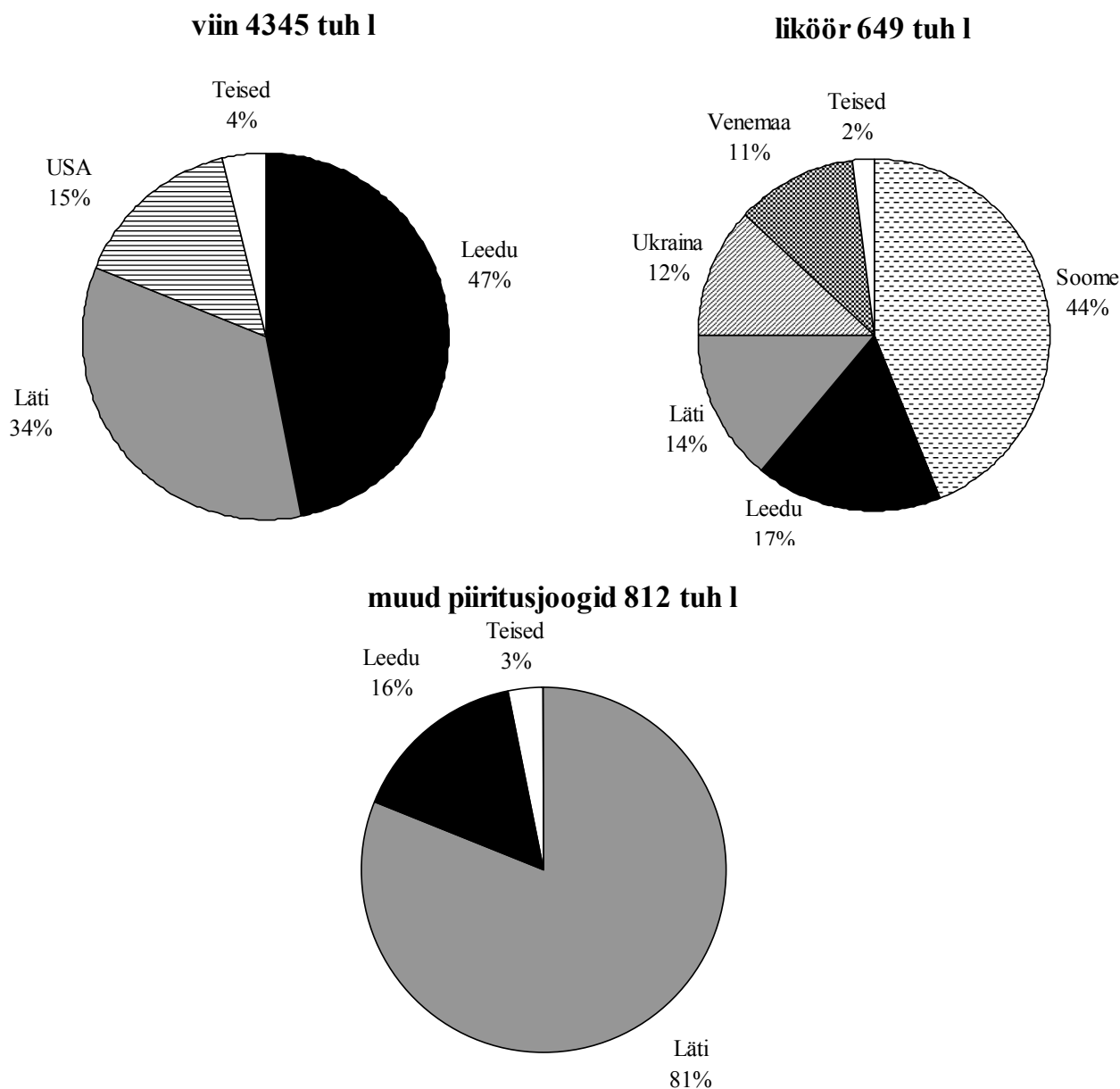
Joonis 1

Joonis 2

Viina, likööri ja muude piiritusjookide ekspordistruktuur riikide järgi 2003. aastal

2003. aastal imporditi **viinamarjaveine** Eestisse 46 riigist. Suuremateks impordimaadeks olid Prantsusmaa (14%), Hispaania (13%) ja Itaalia (11%). Võrreldes varasemaga suurenes viinamarjaveinide sissevedu Tšiilist ja Rumeeniast, samaks jäid Ungari ja Saksamaa osakaalud veinide impordis.

Enim **vermutit** imporditi Eestisse Itaaliast ning Itaalia osatähtsus suurenes 2002. aasta 51%-lt kuni 2003. aasta 59%-ni. Teiseks olulisemaks vermuti impordiriigiks oli Holland, kust toodi rohkem kui 1/4 impordist. Kui 2002. aastal oli tähtsuselt kolmandaks vermuti impordiriigiks Aserbaidžaan (osakaal 17%), siis 2003. aastal ei ole sealt märkimisväärset kogust ostetud.

Kangeid (kuni 80%) alkohoolseid jooke imporditi 2003. aastal 4319 tuh liitrit, mis on 558 tuh liitrit rohkem kui 2002. aastal. Nende jookide impordi struktuur püsis enam-vähem sama

mis eelneval aastal, kus konjak (brändi) oli suurima osatähtsusega (32%) kangeks (kuni 80%) alkohoolseks joogiks. Viski oli oluliselt järgmiseks (13%), kuid selle osatähtsus vähenes 2003. aastal 3%-punkti võrra, sama palju suurenes viina osakaal, mis ulatus 13%-ni, liköör moodustas 9% kangete alkohoolsete jookide impordist.

Kangete alkohoolsete jookide suurimaks impordimaaks oli Suurbritannia, kust toodi sisse 17% kangeid (alla 80%) alkohoolseid jooke, sealhulgas 76% imporditud viskist ja 80% džinnist. Tähtsuset teiseks kangete alkohoolsete jookide impordimaaks oli Prantsusmaa (tabel 6), kust toodi sisse 14% selle grupi jookidest. Prantsusmaalt imporditi 37% konjaki (brändi) kogusest. Konjaki (brändi) impordis suurenes Läti osatähtsus (2003. a 17%, 2002.a 11%),

Tabel 6

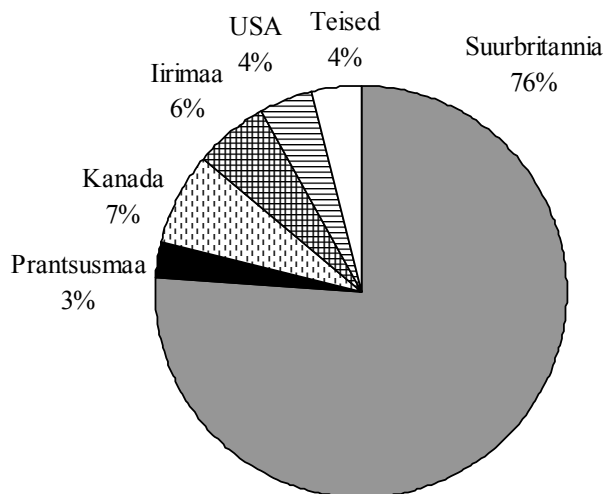
Alkohoolsete jookide koguselise impordi struktuur riigiti 2003.aastal, %

Õlu		Viinamarjavein		Vermut	
1998-8579 tuh l		1998-6829 tuh l		1998-1080 tuh l	
1999-7123 tuh l		1999-6496 tuh l		1999-713 tuh l	
2000-7002 tuh l		2000-6780 tuh l		2000-907 tuh l	
2001-7086 tuh l		2001-6623 tuh l		2001-451 tuh l	
2002-10398 tuh l		2002-7100 tuh l		2002-437 tuh l	
2003-15804 tuh l		2003-7587 tuh l		2003-365 tuh l	
Soome	31	Prantsusmaa	14	Itaalia	59
Ukraina	30	Hispaania	13	Holland	26
Läti	13	Itaalia	11	Saksamaa	7
Venemaa	9	Tšiili	8	Argentina	5
Saksamaa	4	Rumeenia	7	Prantsusmaa	2
Tšehhi	4	Ungari	7	Ungari	6
Teised	9	Saksamaa	6		
		Teised	34		

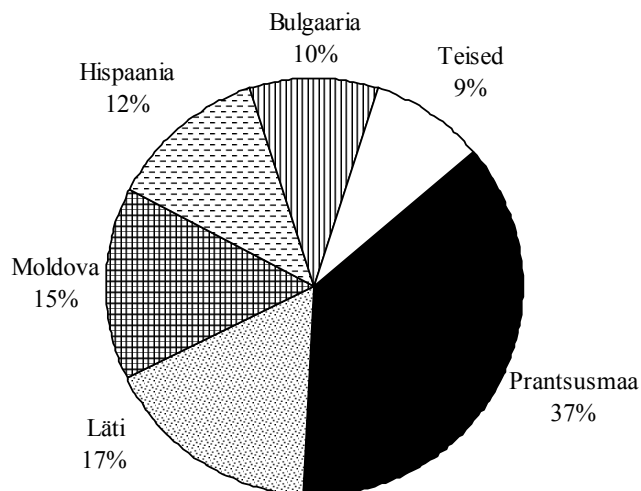
Etüülalkohol kangusega üle 80%		Kanged alkohoolsed joogid kangusega kuni 80%		Muud kääritatud joogid	
1998-1622 tuh l		1998- 4225 tuh l		1998-3314 tuh l	
1999-574 tuh l		1999-2522 tuh l		1999-7179 tuh l	
2000-1563 tuh l		2000-2753 tuh l		2000-7812 tuh l	
2001-2950 tuh l		2001-3412 tuh l		2001-8339 tuh l	
2002-4254 tuh l		2002-3761 tuh l		2002-8040 tuh l	
2003-5678 tuh l		2003-4319 tuh l		2003-6029 tuh l	
Soome	63	Suurbritannia	17	Soome	53
USA	17	Prantsusmaa	14	Bulgaaria	10
Prantsusmaa	11	Soome	9	Belgia	8
Ukraina	5	Saksamaa	9	Hispaania	8
Teised	4	Venemaa	8	Holland	6
		Läti	8	Saksamaa	4
		Moldova	5	Teised	11
		Teised	30		

Kangete alkoholsete jookide impordistruktuur riikide järgi 2003. aastal

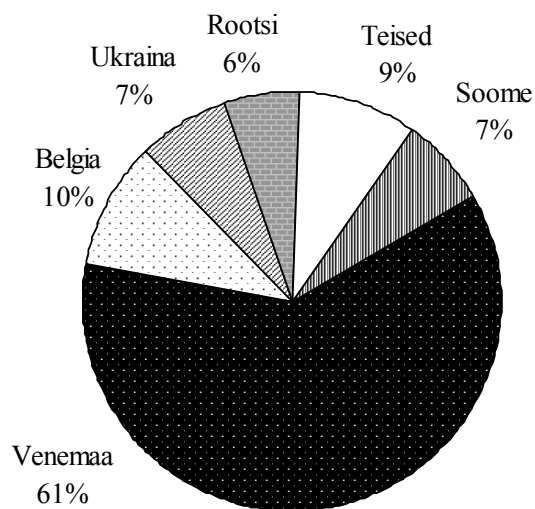
viski 582 tuh l

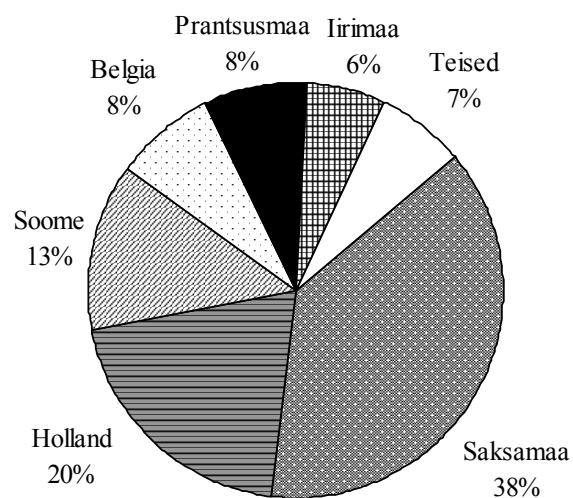
konjak-brändi 1395 tuh l

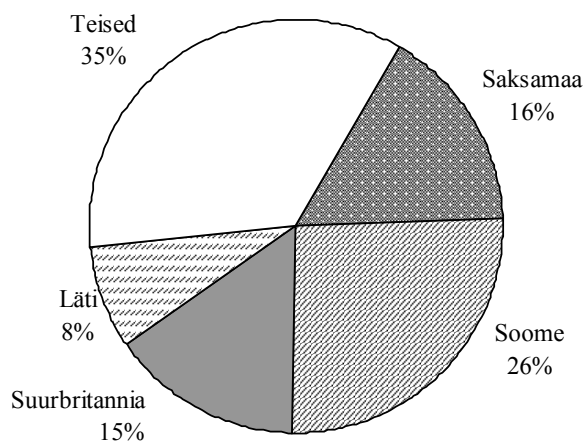
viin 548 tuh l

liköör 398 tuh l

muud piiritusjoogid 1134 tuh l

Moldova osakaal oluliselt ei muutunud (2003.a 15%, 2002. a 16%). Viina impordis suurenes Venemaa osakaal, ulatudes 61%-ni (2002.a 45%). Belgia osatähtsus langes 10%-ni viina impordist, mis on 3%-punkti vähem kui eelneval aastal. Nii nagu 2002. aastal, toodi ka 2003. aastal likööri sisse peamiselt Saksamaalt ja Hollandist, kusjuures Saksamaa osatähtsus impordis suurenes 2%-punkti (2003.a 38%, 2002.a 36%), kuid Hollandi osakaal vähenes 12%-punkti võrra (2003.a 20%, 2002.a 32%). Vaadeldaval aastal kasvas Soome osatähtsus likööri-de impordil (2003.a 13%, 2002.a 8%).

TARBIMINE

Alkohoolsete jookide **jaekäive** kehtivates hindades oli ESA andmetel 2003. aasta IV kvartalis 657 mln krooni ning terve aasta käive ulatus 2,6 mld kroonini, mis on eelneva aastaga võrreldes 8,3% suurem (2002.a 2,4 mld krooni). Käibekasv on saavutatud tarbimise suurene-mise arvel, kuna kolme kvartali jooksul kallinesid tarbijahinnaindeksis alkohoolsed joogid vaid vähesel määral (I kv +0,1%, II kv +0,3%, III kv +1,5%) ning IV kvartalis, tänu madalatele õlle hindadele, alkohoolsed joogid hoopis odavnesid (-0,2% eelmise aasta IV kvartaliga ja -2% vaadeldava aasta III kvartaliga võrreldes).

Bilansimeetodil arvatud alkohoolsete jookide müük 2003. aastal ühe elaniku kohta oli kõigis tootegruppides suurem kui 2002. aastal, erandiks oli vaid õlu, mille müük vaadeldaval aastal vähenes 70,8 liitrini (el. kohta, 2002.a 72,25 liitrit). 2003. aastal müüdi ühe elaniku kohta 11,2 liitrit (2002.a 10,07 liitrit) kanget alkoholi, kusjuures müügistruktuur ei ole kahel viimasel aastal oluliselt muutunud. Nii nagu eelneval aastal, moodustas ka 2003. aastal kangete (alla 80%) alkohoolsete jookide müügis ühe elaniku kohta viin 74% ja konjak 12%. Veine ja šampanjat müüdi 7,9 liitrit ühe elaniku kohta. Lahjasid alkohoolseid karastusjooke müüdi 11,2 liitrit ühe elaniku kohta.

Tabel 7

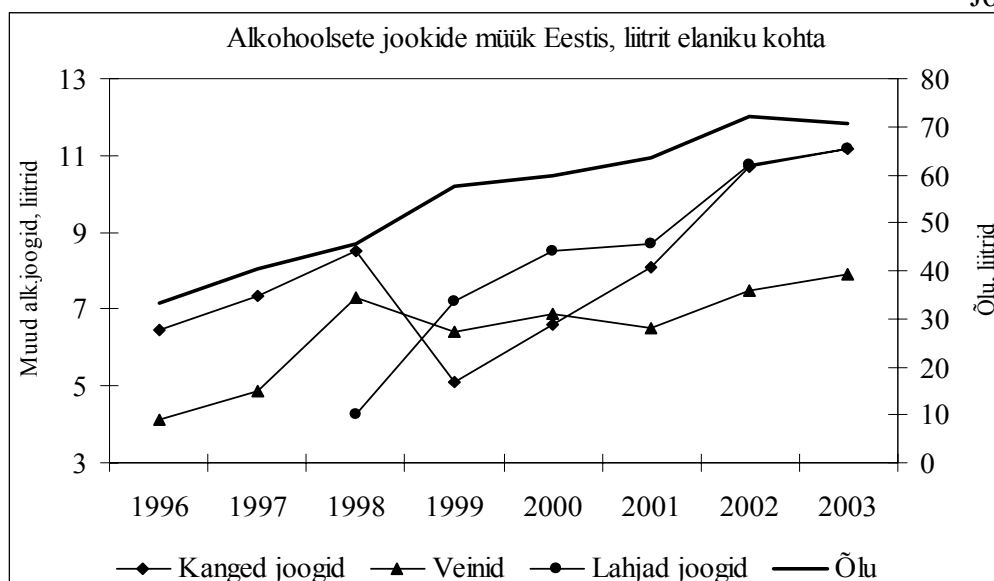
Alkohoolsete jookide müügi struktuur*
(müük ühe elaniku kohta aastas, liitrites)

	1966	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Kanged alkohoolsed joogid	6,44	7,33	8,52	5,12	6,6	8,1	10,07	11,2
sh osakaal %-des:								
viin	71	70	66	64	67	74	74	74
konjak	6	6	10	16	13	11	13	12
viski	5	8	10	6	7	4	4	4
liköör	10	9	7	5	6	7	6	5
muud	8	7	7	9	7	4	3	5
Veinid ja šampanja	4,12	4,88	7,29	6,41	6,9	6,5	7,5	7,9
Õlu	33,2	40,3	45,6	57,4	59,9	63,6	72,25	70,8
Lahjad alkohoolsed karastusjoogid	...	...	4,26	7,19	8,5	8,7	10,74	11,2

* Arvatud bilansimeetodil (müük = tootmine + import - eksport)

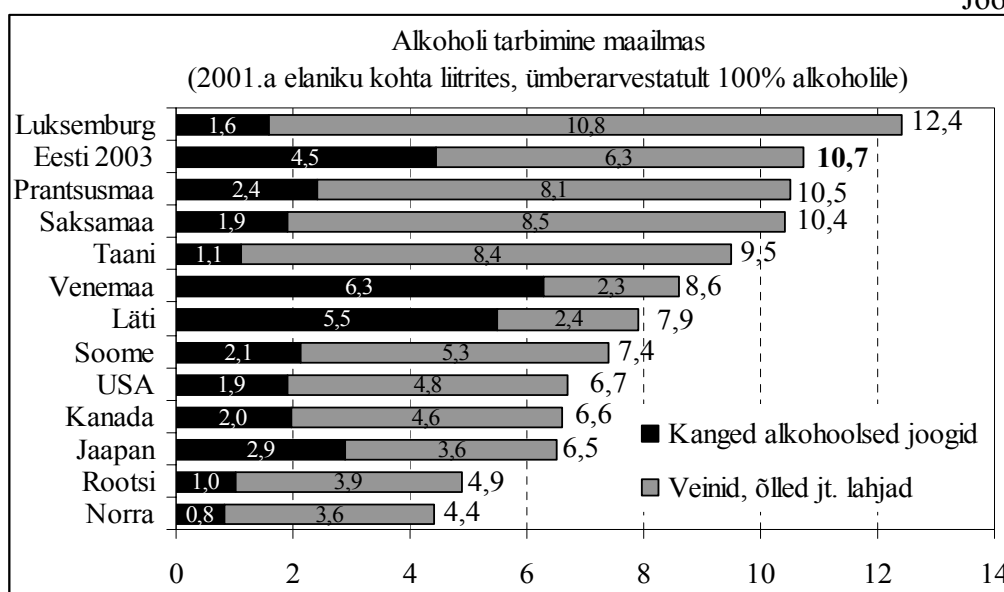
2003. aastal **müüdi** Eestis ESA andmetel 10,74 liitrit legaalset **absoluutalkoholi** ühe elaniku kohta ehk 12,98 liitrit ühe täiskasvanud (alates 15-eluastast) elaniku kohta. Kui toodud näitajatest maha võtta turistide ostud (kauplustes), mis 2003. aastal olid absoluutalkoholina 0,95 liitrit ühe elaniku kohta ehk 1,2 liitrit ühe täiskasvanud elaniku kohta, siis müüdi 2003. aastal Eestis 9,79 liitrit absoluutalkoholi ühe elaniku kohta ehk 11,78 liitrit ühe täiskasvanud elaniku kohta. See on Eesti elanike legaalne alkoholi tarbimine. Arvestades ka illegaalse alkoholi tarbimist, ulatus absoluutalkoholi **tarbimine** eelmise aastal kokku 10,9 liitrini ühe elaniku kohta ehk 13,1 liitrini ühe täiskasvanud elaniku kohta, mis on vastavalt 5,8% ja 5,6% rohkem kui 2002. aastal. See ei sisalda eestlaste alkoholi ostusid välismaal, kuid sisaldab turistide alkoholi tarbimist Eesti toitlustusasutustes.

Joonis 5

Tuginedes 2001. aasta andmetele ning võrreldes Eestit teiste riikidega (joonis 6) võib öelda, et Eestis on absoluutalkoholi tarbimine kasvanud ning lihilähedane Prantsusmaale ja Saksamaale.

Joonis 6

Allikas: Suomen tilastollinen vuosikirja 2003, Suomen virallinen

HINNAD SISETURUL

Eesti Konjunktuuriinstituut viib alates 2002. aasta maikuust läbi neli korda aastas kodumaiste alkoholsete jookide hinnavaatlusi Eesti suuremate linnade kauplustes.

Tabel 8

Eesti alkoholitoodete keskmised jaehinnad kauplustes veebruar 2003 – veebruar 2004

	Klaas- pudeli suurus	Eesti keskmine hind, kr				Muutus veebr. 2004/ veebr. 2003, %
		Veebruar 2003	August 2003	November 2003	Veebruar 2004	
Eestis keskmiselt						
Viinad (maitsestatamata)						
Madalam hinnaklass	0,5 l	53.24	53.70	53.66	54.67	2,7
Keskmine hinnaklass	0,5 l	69.31	68.84	68.11	65.89	-4,9
Kõrgem hinnaklass	0,7 l	149.06	164.26	143.48	145.80	-2,2
Liköörid						
Marjaliköörid	0,5 l	53.74	55.07	53.51	50.05	-6,9
Kanged liköörid	0,5 l	95.71	95.80	93.69	91.74	-4,1
Kreemliköörid	0,5 l	75.59	77.04	77.55	75.09	-0,7
Džinnid	0,5 l	74.75	74.29	73.64	70.84	-5,2
Õlled						
Lahja õlu <6%	0,5 l	9.38	10.15	9.60	9.30	-0,8
Kange õlu >6%	0,5 l	9.88	9.95	9.19	8.12	-17,9
Siidrid	0,33 l	9.90	10.41	10.21	28.88*	-
Marjaveinid	0,5 l	29.16	29.91	29.65	27.04	-7,3
Tallinnas keskmiselt						
Viinad (maitsestatamata)						
Madalam hinnaklass	0,5 l	54.63	55.30	55.97	53.10	-2,8
Keskmine hinnaklass	0,5 l	72.55	71.36	70.29	66.80	-7,9
Kõrgem hinnaklass	0,7 l	155.00	164.33	143.67	147.30	-5,0
Liköörid						
Marjaliköörid	0,5 l	55.46	56.64	57.23	49.43	-10,9
Kanged liköörid	0,5 l	97.00	96.67	93.67	88.80	-8,5
Kreemliköörid	0,5 l	76.11	77.17	78.66	73.37	-3,6
Džinnid	0,5 l	77.33	76.50	72.82	70.83	-8,4
Õlled						
Lahja õlu <6%	0,5 l	9.52	10.01	10.00	9.21	-3,3
Kange õlu >6%	0,5 l	10.00	10.24	9.68	8.17	-18,3
Siidrid	0,33 l	10.07	10.82	10.77	28.82*	-
Marjaveinid	0,5 l	32.18	31.85	30.68	26.72	-17,0

*Alates 2004.a 1.5 l plastpudel

2004. aasta veebruarikuu vaatlus näitas, et võrreldes eelmise aasta sama perioodiga, olid kõikide alkoholsete jookide hinnad madalamad, erandiks oli vaid **madalama klassi viina** hind Eestis tervikuna, mis oli 2,7% kõrgem kui mullu. **Keskmise ja kõrgema klassi viinad** odavnesid nii Tallinnas kui üle Eesti. Pealinnas oli hinnalangus suurem.

Likööride hindasid vaadeldi kolme tootegruppi lõikes: marja-, kanged ja kreemliköörid. Nii Tallinnas kui Eestis tervikuna olid kõikide likööri hinnad 2004. aasta veebruaris madalamad kui aasta tagasi. Teistest rohkem langesid marjalikööri hinnad.

Džinnide hinnad püsisid eelmise aasta esimesel poolel enam-vähem ühel tasemel, kuid aasta teisel poolel hakkasid need odavnema. 2004. aasta veebruaris oli ka selle tootegruppi osas hinnalangus Tallinnas suurem, kui Eestis tervikuna (Eestis 5,2%, Tallinnas 8,4%).

Oluliselt suurem hinnalangus toimus õlleturul. **Õlle** hinda vaadati kahes grupis: lahja (alla 6%) ning kange (üle 6%) õlle osas. Mõlemas grupis langesid hinnad nii Tallinnas kui üle Eesti, kuid kange õlle hind langes oluliselt rohkem (-18%). Kodumaise õlle hinna langust on põhjustanud konkurents odava importõllega, mis sunnib ka kohalikke tootjaid õlle hinda langetama ja mistõttu tõid ka Eesti tootjad turule plastpakendis õlled.

2004. aasta veebruarikuu vaatluse kohaselt olid ka kohalike **marjaveinide** hinnad madalamad kui aasta tagasi ja seda eriti Tallinnas (Eestis -7,3%, Tallinnas -17%).

Eesti Konjunkturiinstituudi rahvusvahelise hinnavaatluse andmetel on õlle hind Tallinnas kõrgem kui teistes hinnavaatluses osalevate EL-ga liituvate riikide pealinnades ja Berliinis ning madalam kui Põhjamaades ja Amsterdams (tabel 9). Seoses erinevate aktsiisimääradega on vahed viina hinnas liituvate ja liikmesriikide vahel tunduvalt suuremad. Eesti viina hind on mõnevõrra kõrgem kui Lätis ja Leedus. Kui eelmise vaatluse ajal oli viina hind Eestis oluliselt kõrgem kui Tšehhis ja enam-vähem sama mis Poolas, siis viimase vaatluse ajal olid Varssavi hinnad kõrgemad ja Praha hinnad ligilähedased Tallinna hindadele.

Tabel 9

Õlle ja viina hinnad Euroopa pealinnade supermarketites, kroonides 2003–2004
(kuu esimese nädala seisud)

Pealinn	Õlu hele, 4,3-4,7%, 0,5 l				Viin 38-40%, 0,7-0,75 l			
	Märts 2003	Juuni 2003	Sept. 2003	Märts 2004	Märts 2003	Juuni 2003	Sept. 2003	Märts 2004
Tallinn	9.43	9.63	9.63	9.77	82.70	70.50	86.95	86.95
Riia	6.17	5.92	6.44	5.59	73.79	70.78	80.25	69.62
Vilnius	8.11	7.51	7.64	7.64	71.34	70.80	70.80	76.99
Varssav	7.90	7.36	8.52	6.65	99.35	96.33	88.69	100.67
Praha	4.12	4.23	4.39	4.05	68.30	73.21	69.44	88.12
Helsingi	27.02	28.06	28.32	24.83	322.32	322.32	312.46	199.65
Amsterdam	11.11	17.84	17.84	17.37	x	234.70	234.70	234.54
Stockholm	19.01	14.40	17.06	16.80	333.12	280.65	332.58	329.22
Berliin	x	9.54	9.08	8.76	x	108.59	112.81	112.03

KOKKUVÕTE

Käesolevas ülevaates on kasutatud Eesti Statistikaameti tootmise ning väliskaubanduse andmeid, ettevõtete tootmise ja siseturu müügi andmeid ning Eesti Konjunktuuriinstituudi kaupluste vaatluste tulemusi.

2003. aastal kasvas alkoholsete jookide tootmine, import ja tarbimine eelneva aastaga võrreldes. **Väliskaubanduse** bilanss oli jätkuvalt negatiivne, kuid saldo vähenes. Alkoholsete jookide **tootmine** suurenes peaaegu kõigi erinevate tootegruppide osas, vähenesid vaid džinni ja rummi tootmismahud ning konjaki tootmine püsis varasemal tasemel. Alkoholsete jookide **jaekäive** suurenes 2003. aastal 8,3% eelneva aastaga võrreldes. Jaekäibe kasv toimus suurema **tarbimise** arvel, mis kasvas aastaga ligi 5% ühe elaniku kohta. 2003. aastal olid alkoholsete jookide **keskmised hinnad** üle Eesti ja Tallinnas enam-vähem ühel tasemel. Eelmisel aastal langesid oluliselt õlle hinnad ja seda eriti kange õlle osas.